

That slave has no recourse

אותו העבד אין לו תקנה –

OVERVIEW

ruled that if the master of an עבד is מפקיר the עבד, that עבד has no recourse, because the master no longer owns him, except for the איסור aspect (that his status is of an עבד not of a חורין), and the master cannot grant him (that he should be relieved of) his איסור status. There is a dispute between רש"י (elsewhere) and תוספות (here) as to the meaning of אותו העבד אין לו תקנה.

פירוש לא בבת חורין ולא בשפחה כדפירש בקונטרס לעיל¹ –

The explanation of אותו העבד אין לו תקנה (according to רש"י) is that the עבד is permitted **neither to a בן חורין** and **neither to a שפחה** as רש"י explained previously –

פירוש"י disagrees with תוספות:

ואין נראה² מדאמר לעיל (דף לח,א) עבד שברח מבית האסורין³ כולי –

And תוספות does not have this view, since רבי שמן בר אבא אמר ר"י stated previously regarding a slave who escaped prison, etc. he is freed -

ולא עוד אלא שכופין את רבו ועושה אותו בן חורין –

And not only is he freed, but בי"ד also forces his master to write him a שחרור and make him into a בן חורין so he can marry a בת חורין. This concludes the citation of that גמרא. Now תוספות concludes his question on פירוש"י –

ומאי קא משמע לן פשיטא דכופין אותו כיון דאסור בשפחה ובבת חורין⁴ –

But what is רשב"א אמר ר"י teaching us; it is obvious that we force the master to make him a בן חורין, since in his present state, the עבד is forbidden to a שפחה and to a בת חורין, so his status now is -

כמו חציו עבד וחציו בן חורין⁵ –

Like one who is half slave and half free, where בי"ד forces the master to free him

¹ נתייאשתי מפלוני עבדי רש"י. לט,ב בד"ה אין לו תקנה (הא')

² רש"י's premise is that an עבד who does not have any monetary obligations to his master (for instance here where the master freed him), but still has the איסור status of an עבד (like in our case where he did not receive (and [still] requires) a שחרור after the הפקר), this עבד is אסור to both a שפחה and a בת חורין. However תוספות disagrees and maintains that he is מותר בשפחה, and only אסור.

³ The status of this עבד is the same as the case of נתייאשתי מפלוני עבדי, for here too the master was מתייאש from this עבד, since he was in a בית האסורים (he is יוצא לחירות), on the other hand he still requires a שחרור for the איסור.

⁴ This עבד (who has no monetary obligation and yet requires a שחרור) is, according to רש"י (see previous footnote # 2), אסור for both a שפחה and a בת חורין. See 'Thinking it over'.

⁵ An עבד who (for instance) had two masters (partners) and one of them freed the עבד, this עבד is a חציו עבד וחציו בן חורין, he cannot marry a שפחה for he is a חציו בן חורין, and he cannot marry a בת חורין, since he is a חציו עבד, therefore the remaining master must free him in order that he marry (a בת חורין).

completely. So obviously here too, by an עבד שברה וכו' since he is חורין ובבת חורין, the master is obligated to emancipate him.

פירש"י presents an additional question on תוספות

וכן הא דאמר בירושלמי⁶ דהיכא דאמר שחררו –

And similarly that which the תלמוד ירושלמי states that in a case where the master (who is a מרע) said, 'free the slave', the rule is that בי"ד –

כופין את היורשים משום מצוה לקיים דברי המת –

Forces the heirs to free the slave because there is a מצוה to fulfill the wishes of the deceased; this concludes the ירושלמי, the question is why mention דברי המת –

תיפוק ליה משום דאסור בשפחה ובבת חורין –

You can derive that אסור בשפחה ובבת חורין is עבד since this חורין את היורשין, כופין את היורשין

פירש"י offers another proof against תוספות

ובפרק בתרא דכריתות (דף כד,ב) אמרינן דסבר⁷ רבן שמעון בן גמליאל –

And in the last פרק of מסכת כריתות, the גמרא states, the [ת"ק of] רשב"ג maintains

המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור ומעוכב גט שחרור אוכל בתרומה –

One who is מפקיר his slave, the slave goes free, but he needs a גט שחרור (to marry a חורין); and the rule is that one who is lacking a גט שחרור (like this עבד) may eat תרומה (if his master is a כהן). This concludes the ירושלמי. תוספות surmises –

ומסתברא כיון דאוכל בתרומה דשרי נמי בשפחה –

And it is logical that since he may eat תרומה, he is also permitted to a שפחה –

ולכך נראה דאין לו תקנה בבת חורין קאמר אבל בשפחה שרי:

So therefore it is the view of תוספות that אין לו תקנה is referring to a חורין; however this עבד who was made הפקר is permitted to a שפחה.

SUMMARY

תוספות maintains he is אסור בשפחה ובבת חורין while המפקיר עבדו maintains רש"י אסור בבת חורין and מותר בשפחה.

THINKING IT OVER

Seemingly the כופין את רבו וכו' that רשב"א אר"י of חידוש asks what is תוספות חידוש⁸. כופין את רבו וכו' חידוש is that a שטר makes him free, not like the view of אמימר here!⁹

⁶ ח,א, in our ירושלמי it is on פ"א ה"ה.

⁷ The marginal note amends this to ת"ק דרשב"ג.

⁸ See footnote # 4.

⁹ See מהרש"א [הארון].